U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka, Mgr. Radovana Havelce, JUDr. Zdeňka Kühna a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobce: **S. H.,** zastoupeného JUDr. Radimem Vicherkem, advokátem se sídlem Moravská Ostrava, Masná 8, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 7. 12. 2007, č. j. 61 Az 153/2005 - 24,

t a k t o :

I. Kasační stížnost **s e o d m í t á** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Zástupci stěžovatele advokátu JUDr. Radimu Vicherkovi **s e u r č u j e** odměna za zastupování 8568 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce (dále též „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností brojí proti shora označenému usnesení Krajského soudu v Ostravě, kterým byla odmítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen „žalovaný“) ze dne 7. 12. 2005, č. j. OAM-2091/VL-07-05-2005, o zamítnutí žádosti o udělení azylu jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

Krajský soud dospěl v napadeném usnesení k závěru, že žalobce v řízení o žalobě ani přes výzvu soudu (ve smyslu § 37 odst. 5 soudního řádu správního - dále jen „s. ř. s.“) neodstranil nedostatky svého podání (žaloby), neboť ani po výzvě a poučení soudu především neuvedl, z jakých žalobních důvodů žalobu proti napadenému rozhodnutí vůbec podával, tedy nevymezil žalobní body, z nichž musí být patrno, z jakých skutkových a právních důvodů požaduje žalobce napadené výroky za nezákonné nebo nicotné [§ 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. Za této situace, kdy žalobce neodstranil vady svého podání a pro tento nedostatek nelze v řízení pokračovat, nezbylo než jeho žalobu z tohoto důvodu odmítnout.

Z obsahu spisu krajského soudu vyplývá, že stěžovatel dne 14. 12. 2005 podal ke Krajskému soudu v Ostravě žalobu proti shora označenému správnímu rozhodnutí. Žaloba je formulářového typu, tzn. shora předtištěná v českém jazyce s rukou vyplněnými údaji týkajícími se stěžovatele (jméno a příjmení, datum narození, státní příslušnost, evidenční číslo a označení č. j. napadeného rozhodnutí). Vlastní žalobní námitky jsou pak psány rukou, v ruském jazyce. Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 14. 2. 2006 ustanovil pro toto řízení tlumočnici z ruského jazyka a uložil ji, aby ve stanovené lhůtě přeložila žalobu. Z překladu vyplynulo, že se stěžovatel domáhal přezkumu předmětného rozhodnutí, protože, dle jeho názoru, jeho azylová žádost nebyla prošetřena důkladně. Požádal o přezkoumání této žádosti z ekonomických důvodů a o zohlednění všech důsledků jeho návratu na Ukrajinu. Doplnil, že žalobu podal v jazyce ruském, protože špatně píše česky. Usnesením ze dne 13. 9. 2007 krajský soud vyzval stěžovatele, aby doplnil své podání ze dne 13. 12. 2005 (žalobu), tedy aby vymezil v bodech 1-7 rozsah žalobních námitek ve smyslu § 71 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 37 odst. 2 a 3 s. ř. s. Současně poučil stěžovatele o následcích nevyhovění ve smyslu § 37 odst. 5 s. ř. s. Tuto výzvu zaslal krajský soud v českém jazyce, stěžovateli byla doručena 31. 10. 2007. Stěžovatel na ni žádným způsobem nereagoval. Předmětnou žalobu krajský soud usnesením ze dne 7. 12. 2007 odmítl, a to právě pro neodstranění nedostatků stěžovatelova podání (žaloby) ani přes výzvu soudu s odůvodněním, že stěžovatel neuvedl, z jakých důvodů žalobu proti napadenému rozhodnutí vůbec podával, tedy nevymezil žalobní body, z nichž musí být patrno, z jakých skutkových a právních důvodů považuje napadené výroky rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné [§ 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. Krajský soud tedy shledal neodstranitelný nedostatek podání, pro nějž nelze v řízení pokračovat.

Stěžovatel ve své kasační stížnosti (po doplnění ustanoveným zástupcem) poukázal na důvody obsažené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Odkázal především na znění ustanovení § 35 odst. 7 s. ř. s. (jedná se o současnou větu první před středníkem odstavce 8 téhož ustanovení) a na ustanovení § 30 odst. 1 občanského soudního řádu s tím, že ve výzvě k doplnění žaloby měl být soudem současně poučen o možnosti požádat o ustanovení zástupce v této věci. Navíc soud v odůvodnění svého usnesení, jež je napadeno kasační stížností, ani neuvádí, zda byla výzva k doplnění žaloby zaslána stěžovateli v překladu, když se pouze omezil na konstatování, že stěžovatel na výzvu nijak nereagoval. Jako osobě neznalé práva, navíc hovořící cizí řečí, tak bylo stěžovateli znemožněno náležitě uplatnit svá práva u soudu. Kromě právě uvedených kasačních námitek se stěžovatel dovolával rovněž přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, žádal o nařízení jednání ve věci, ustanovení tlumočníka a argumentoval ustanoveními zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, ve spojení s rozsudky Evropského soudu pro lidská práva a Příručkou k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků.

Žalovaný ve svém vyjádření k věci uvedl, že považuje usnesení krajského soudu za zákonné a souhlasí s ním. Poukázal též na odkladný účinek podané kasační stížnosti, jež nastává *ex lege* (§ 32 odst. 5 zákona o azylu). Pokud jde o procesní stanovisko, navrhl aby kasační stížnost byla zamítnuta.

Po shledání přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud musel zabývat její přijatelností ve smyslu § 104a s. ř. s., tedy otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. K podrobnějšímu

vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech azylu zdejší soud pro stručnost odkazuje např. na svoje usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, dostupné na www.nssoud.cz. V tomto rozhodnutí shledal mj. jako jeden z možných případů přijatelnosti kasační stížnosti situaci, kdy by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu zjištěno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

Pokud jde o výhrady stěžovatele týkající se postupu krajského soudu, který ho k doplnění žaloby vyzval toliko v českém jazyce, zde je především nutno uvést, že problematikou komunikace soudů s účastníky řízení neovládajícími dostatečně jednací jazyk se v minulosti již opakovaně zabýval Ústavní soud. Podstatné je především stanovisko jeho pléna, publikované pod sp. zn. Pl. ÚS 20/05 (dostupné na http://nalus.usoud.cz), kde Ústavní soud v souvislosti s výkladem čl. 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod uvedl, že „*gramatický výklad uvedeného ustanovení je zcela jednoznačný a svědčí pro nutnost tlumočení při ústní komunikaci účastníka řízení neovládajícího český jazyk se soudem. Nutnost překladu písemností, včetně rozhodnutí soudu, gramatickým výkladem dovodit nelze. Logický výklad za použití argumentu a simili vede k témuž výsledku. To proto, že obsah čl. 6 odst. 3 písm. e) Úmluvy, ač je omezen co do uplatnění toliko na trestní řízení, je co do rozsahu zaručeného práva srovnatelný s čl. 37 odst. 4 Listiny. Přitom je zřejmé, že základní právo v těchto ustanoveních garantované sleduje stejný účel, za nějž lze označit fair proces nahlížený z aspektu přímé komunikace účastníka řízení (příp. obviněného) se soudem. Jinými slovy, i výklad teleologický svědčí pro výše nastíněný závěr. Z hlediska komparativního lze jednak odkázat na čl. 3 odst. 3 věta první německého Základního zákona, dle kterého nikdo nesmí být znevýhodněn mj. i z důvodu řeči. Tento ústavní požadavek se promítá do ustanovení čl. 185 odst. 1 německého zákona o soudním řízení, podle kterého „je-li před soudem jednáno za účasti osob, které neovládají německou řeč, je zapotřebí přibrat tlumočníka. V cizí řeči není veden protokol o jednání; mají-li být ovšem výpovědi a prohlášení uvedeny v protokolu i v cizí řeči, pak jen tehdy, považuje-li to soudce s ohledem na důležitost věci za nezbytné. V takových případech se k protokolu připojuje tlumočníkem ověřený překlad.“ Z uvedeného tedy vyplývá, že rovněž německý zákonodárce předvídá toliko tlumočení při přímém kontaktu účastníka řízení se soudem. Také švýcarský Nejvyšší soud v řízení o státoprávní stížnosti (obdoba ústavní stížnosti) ve svém rozhodnutí ze dne 8. 6. 2001, 4P 26/2001, uvedl, že z čl. 4 Spolkové ústavy nelze odvodit absolutní nárok na obdržení překladu všech úředních dokumentů do mateřského jazyka. Zásadně jde o záležitost, kterou si je povinna obstarat sama procesní strana. To musí platit zejména pro civilní řízení. Samozřejmě nelze vést fair proces, pokud strana sporu dění před soudem nerozumí, protože neovládá jednací jazyk. V tomto rozsahu si lze činit nárok na překlad i v civilním procesu, který lze opřít o nárok na fair řízení garantovaný čl. 29 odst. 1 Spolkové ústavy. Naopak ten, kdo se staví k uplatňování svých práv s neomluvitelnou lhostejností, nemůže s úspěchem požadovat ochranu těchto svých práv*“. Ústavní soud tak uzavřel, že „*základní právo účastníka řízení na pomoc tlumočníka ve smyslu čl. 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod nelze rozšiřovat pomocí interpretace, resp. konkretizace čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod jako obecného ustanovení o spravedlivém řízení. Základní právo garantované čl. 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod nedopadá na písemný styk soudu s účastníky řízení a naopak. To nevylučuje, aby zákonná úprava poskytla vyšší standard.*“ Tímto svým stanoviskem současně výslovně překonal svůj nález ze dne 8. 8. 2005, sp. zn. II. ÚS 186/05 (in www.judikatura.cz), kde druhý senát dospěl k názoru opačnému. Tento názor je plně

reflektován i judikaturou Nejvyššího správního soudu (viz např. rozsudek ze dne 21. 7. 2005, č. j. 6 Azs 380/2004 - 29).

V konkrétní rovině je tedy zřejmé že soud není povinen bez dalšího obeslat účastníky řízení kteří dostatečně neovládají jednací jazyk výzvou k odstranění vad žaloby v jiném, než českém jazyce. Nejvyšší správní soud nicméně zvažoval i specifičnost postupu krajského soudu v této věci, který (jak již bylo popsáno výše) zprvu ustanovil tlumočnici pro celé řízení a obeslal stěžovatele výzvou k vyjádření se k procesnímu postupu v jazyce ruském, následně však usnesení o odstranění vad podání zaslal toliko v jazyce českém. Tento postup krajského soudu nelze označit za správný, neboť byl nekonzistentní a pro žalobce (stěžovatele) nepochybně překvapivý. I přesto však nelze hovořit o procesním pochybení takové intenzity, které by mohlo mít přesah do sféry hmotně právního postavení stěžovatele. Nejvyšší správní soud tento závěr opírá o zjištění, že sám stěžovatel na tuto výzvu žádným způsobem nereagoval, tedy nežádal od soudu vysvětlení, pomoc apod. Taková reakce by jistě byla na místě, pokud by stěžovatel (vědom si své spoluodpovědnosti za výsledek řízení, které svým návrhem vyvolal) výzvě skutečně neporozuměl a měl zájem být v řízení aktivní. Stěžovatel byl nicméně zcela nečinný po celou dobu soudního řízení; jeho jedinou aktivitou bylo podání žaloby. Obsah této žaloby je ostatně druhým důvodem pro který zdejší soud naznal, že zmiňované pochybení soudu nemůže posunout kasační stížnost do roviny přijatelnosti. Stěžovatel v ní totiž ani nenaznačil jakýkoli azylově relevantní důvod, který měl zůstat správním orgánem opomenut či nesprávně vyhodnocen; stejně nekonkrétní je v tomto smyslu i kasační stížnost. Nelze tedy nalézt mezi nesprávným procesním postupem soudu a postavením stěžovatele z hlediska výsledku jeho žádosti o mezinárodní ochranu žádnou přímou souvislost.

Pokud jde dále o tvrzení, dle kterého krajský soud pochybil, pokud stěžovatele neupozornil na možnost požádat o ustanovení zástupce pro žalobní řízení, i zde lze odkázat na judikaturu Nejvyššího správního soudu k této otázce. Zmínit lze především rozsudek ze dne 24. 8. 2005, č. j. 4 Azs 524/2004 - 49 (in www.nssoud.cz), dle kterého *„pokud si žalobce pro řízení před krajským soudem nezvolí advokáta nebo o jeho ustanovení soud nepožádá ve smyslu § 35 odst. 7 s. ř. s. a jestliže potřeba zastoupení k ochraně jeho práv nevyjde z žádného jeho úkonu (zejména žaloby) v řízení najevo, nelze soudu vytýkat, že mu advokáta neustanovil z vlastní iniciativy.* V rozsudku ze dne 14. 4. 2005, č. j. Ads 13/2004 - 20 (publikovaném pod č. 616/2005 Sb. NSS) Nejvyšší správní soud dále uvedl, že *„rozsah poučovací povinnosti soudu o procesních právech v soudním řízení správním (§ 36 odst. 1 s. ř. s.) je dán újmou, která by mohla postihnout účastníka řízení; to platí i o povinnosti poučit účastníka řízení o možnosti ustanovit zástupce pro řízení soudem (§ 35 odst. 7 s. ř. s.“*. Je tedy zřejmé, že předmětná povinnost soudu je vždy imanentně spojena se zjištěním konkrétních skutečností implikujících možnou procesní újmu účastníka řízení pro jeho nedostatečnou způsobilost hájit své zájmy a práva v soudním řízení samostatně. Takové indicie však (jak již bylo výše konstatováno) z žaloby (jakožto jediného podání stěžovatele v žalobním řízení) krajský soud evidentně neshledal; samotná skutečnost, že podání stěžovatel učinil částečně v jiném než českém jazyce s tím, že jej dostatečně neovládá ještě není dostatečným důvodem pro odlišný postup soudu.

Jak patrno, konstantní a ustálená judikatura Nejvyššího správního soudu poskytuje dostatečnou odpověď na námitky stěžovatele. Za těchto okolností Nejvyšší správní soud

konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele a jde proto, ve smyslu § 104a s. ř. s., o kasační stížnost nepřijatelnou.

O nákladech řízení mezi účastníky rozhodl Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 60 odst. 3, ve spojení s § 120 s. ř. s., podle něhož žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, jestliže byl návrh odmítnut.

Krajský soud stěžovateli k jeho žádosti ustanovil zástupcem advokáta pro řízení o kasační stížnosti; náklady řízení v tomto případě hradí stát (§ 35 odst. 8 s. ř. s., § 120 s. ř. s.). Náklady spočívají v odměně za tři úkony právní služby (převzetí ustanoveného zastoupení, doplnění kasační stížnosti a studium spisu) v částce 6300 Kč [§ 7, § 9 odst. 3 písm. f) a § 11 odst. 1 písm. b), d), f) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, ve znění pozdějších předpisů] a v náhradě hotových výdajů v částce 900 Kč (§ 13 odst. 3 téže vyhlášky), celkem 7200 Kč. Vzhledem k tomu, že advokát prokázal, že je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se tento nárok vůči státu o částku odpovídající dani, kterou je advokát povinen z odměny za zastupování odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty. Částka daně vypočtená podle § 37 odst. 1 a § 47 odst. 3 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, činí 1368 Kč. Ustanovenému advokátu se tedy přiznává odměna v celkové výši 8568 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. června 2008

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu